

מראי מקומות - פסחים

צה:

ה. פסח ראשון טעון לינה פירש רש"י, ליל הראשון ילין בירושלים. אולם ברש"י על התורה (דברים ט"ז, ז) כתב שמה שפסח טעון לינה, היינו לינה של יום שני, דהיינו שצריך ללון שם במוצאי יו"ט, וצ"ע.

ו. מניין לפסח שני שאין טעון לינה שנאמר וכו' הקשו התוס', מדוע צריך למעט פסח שני, הלא 'ככל חקת הפסח' אין מרבה כלל מצוה שאינה על גופו, ולא תירצו. והשפת אמת תירץ, שרק מצוות שנאמרו בפסח ראשון קודם שהיה כלל מצות פסח שני, צריכין ריבוי מכלל חקת הפסח. אבל מצות לינה, הכתובה רק במשנה תורה, לאחר שכבר ניתנה מצות פסח שני, יש לומר שאין צריכה כלל ריבוי, לפי שממילא כוללת היא גם את פסח שני.

ז. הפסח שבא בטומאה לא יאכלו ממנו זבין וזבות וכו' העיר הצ"ח, מדוע שייר מצורעים. ותירץ, שכיון שמדובר במנויים, לגבי זבין וזבות וכו' יש לומר שנמנו על הקרבן פסח ואחר כך נטמאו, אבל במצורע לא שייך לומר כן, שהרי כשם שנותנים למצורע כל ימי הרגל, שאין כהן רואה נגעו, ה"ה בערב יו"ט. ועוד, שבערב פסח ודאי אין כהן רואה את הנגע, כיון שעיי"ז יבטלו ממצות קרבן פסח החמור, לכך לא מנה מצורעים.

עוד כתב שמפני שאין הפסח נאכל אלא בירושלים, ומצורע משולח חוץ לג' מחנות, על כן אינו שייך כלל במקום אכילת הפסח.

ח. ואם אכלו פטורין מכרת כתב הצ"ח, שבדקדוק נקט התנא 'פטורין מכרת', לומר שרק מכרת פטורין, לפי שגבי כרת נאמר 'כל טהור יאכל בשר' וכו', אבל ממלקות לא נתמעטו, ואף שפטורין מכרת, חייבים מלקות. אולם כתב שדין זה תלוי במחלוקת אמוראים, שלפי ר' יוחנן כל האזהרה לאוכל קודש בטומאת הגוף נלמד מעונש כרת, אין לחלק הכרת מהמלקות, ועיי"ש שביאר המשנה לפי זה באופן אחר.

ט. בעי רב יוסף דחוק טמאי מתים ונכנסו להיכל בפסח הבא בטומאה מהו כתב השפת אמת, שמדברי רש"י ותוס' משמע, שהיה פשוט שלכתחילה אסור, וכל שאילת הגמרא היא האם חייב או לא. אולם כתב ששאילת רב יוסף משמע שהוא אפילו לכתחילה, והוא כשנכנסו להשתחוות, שאין זה ביאה ריקנית, האם מותרים להכנס להיכל או לא.

א. מאי קא ממעטי לא תשחט על חמץ דם זבחי פירש רש"י, שמוותר לשוחטו על חמץ, ואף שכבר נתמעט מבל יראה והשבתת שאור, הוה אמינא שזהו רק שלא בשעת שחיטה, אבל בשעת שחיטה לא, לזה הוצרכו למעט מלא תשחט. והעיר הצ"ח, שלכאורה פשוט שאין בל יראה בזמן שחיטה, שהרי אינו אלא בלילה. וכתב שמדברי רש"י אלו מוכח ששייך בל יראה גם ביום י"ד לאחר חצות. ועל פי זה כתב ליישב הטעם שלא הביאה המשנה החילוק בין פסח ראשון שיש בו איסור לא תשחט על חמץ, ובפסח שני אינו, לפי שזה כלול במה שאמרו פסח ראשון עובר בכל יראה ובפסח שני לא, ו'בל יראה' כולל את כל הזמן שמחצות ואילך, ובכלל זה כל זמן השחיטה.

ב. השיר יהיה לכם כליל התקדש חג לילה המקודש לחג טעון הלל וכו' הקשה השפת אמת, הלא פסוק זה בא ללמד שלעתידי לבוא יהיה יו"ט כאותו לילה של חג, ולכך הוצרך הפסוק להגדיל הדבר כליל התקדש חג, ומנין לנו למעט מזה פסח שני. ותירץ שבאמת לילה אינו כלל זמן הלל כמבואר במגילה (כ:): שזמן קריאת הלל הוא רק ביום, אלא שמרבים ליל פסח להלל, מפסוק זה שכתוב בו 'ליל התקדש חג', ומאחר וכל הריבוי נאמר רק במקום שיש חג, שוב אין מקור לרבות הלל בלילה במקום שאינו חג.

ג. השיר יהיה לכם כליל התקדש חג בחידושי הגרי"ז (על הרמב"ם חנוכה פ"ג ה"ו) כתב שבקריאת ההלל ישנם שני דינים, דין קריאת הלל, ודין שירה, וביאר שההלל של ליל פסח, הנלמד מהפסוק 'השיר יהיה לכם כליל התקדש חג', הוא דין שירה שבהלל, ודעת הרמב"ם שהלל זה הוא מדברי קבלה, אבל דין קריאת ההלל הוא רק מדבריהם, ע"ש.

ד. אפשר ישראל שוחטין את פסחיהן ונוטלין את לולביהן ואין אומרים הלל פירש רש"י, שכיון שהוא דבר מצוה, הרי הוא טעון הלל. ובמשנת יעב"ץ (או"ח סי' כ אות ד) העיר, שהרי בסוכות צריך לומר הלל משום יו"ט, ומדוע אמרו שהוא משום נטילת לולב. וכתב לחדש, שבאמירת הלל בסוכות יש שני דינים, א', משום יו"ט, ב', משום מצות לולב. וכתב נפקא מינה, אם בשעת אמירת הלל לא היה לו לולב, ואח"כ נזדמן לו לולב, שצריך לחזור ולומר הלל פעם נוספת עם הלולב, משום דין זה שמצות הלולב מצריכה אמירת הלל, ועיי"ש עוד נפק"מ בזה.